

Partfalveszély elhárítás az önkormányzat szemszögéből

Kiss József - Bölcske község polgármestere

Bölcske község a Duna jobb partján, Dunaföldvártól délre, 8 km-es távolságban helyezkedik el. A település 3100 fő lakosa 1260 családi házban él. Az elmúlt 14 év alatt folyamatos infrastrukturális fejlődés tapasztalható. Valamennyi családi ház csatlakozott a községi vízmű rendszerre, mintegy 700 ház telefonnal, 600 háztartás földgázzal ellátott. 100%-os a község szilárd burkolatú úthálózata, jelenleg folyamatban van a szennyvíz csatorna beruházás.

A község lakosságának létszáma csökken ugyan, de csak kismértékben. A halálzási esetek itt is lényegesen meghaladják a születések számát, ugyanakkor jelentős az ideköltözők száma.

A közművesítettségi mutatón túl ebben fontos szerepet játszik a községben tapasztalható aktív kulturális és sportélet, a község pincefalujára épülő bor- és falusi turizmus kialakulása.

1998-tól a település ismét borvidék, amely a 380 préház és pince együttesével eddig ki nem használt lehetőségeket hozott.

A település általános iskolájában a szakos pedagógus ellátottság 100%-os, ugyancsak 100%-os a továbbtanulók száma, amelyből a diákok 80%-a középiskolában folytatja tanulmányait. Fiatalkoruk mind nagyobb számban térnek vissza szülőfalujukba, amelyre ugyancsak büszkék vagyunk.

Rendkívül aktív a településen az egyesületi élet. 26 civil szervezet működik, zömében önkormányzati támogatással, illetve együttműködéssel, érintve, segítve, felváltva ezzel számos önkormányzati feladatot.

A képviselő testületünket 12 fő független ember alkotja, akik közül tizen az előző ciklusban is képviselők voltak, nyolcan a korábbi ciklusban is dolgoztak és öten 1985-től folyamatosan tanácsstagok, illetve képviselők, köztük a polgármester is.

Az önkormányzati munka rendkívül szerteágazó. Annak ellenére, hogy azt már úgymond megszoktuk, mégis előfordulnak időnként olyan események, amelyekre ez idáig nem volt példa. Ilyenkor a feladat megoldásának sikere, vagy sikertelensége döntően azon múlik, hogy miként találja meg a helyi vezetési megoldáshoz vezető utat, azon hogyan tud haladni, milyen segítséget talál, milyen együttműködést tud kialakítani a lakossággal, a szakhatóságokkal és mindazon szakember gárdával, akikkel a munka során találkozunk.

Tudomásul kell venni, hogy nincs mindenre szakembere a hivataloknak, ugyanakkor nélkülük lehetetlen megoldani feladatokat. A polgármester és képviselők képzésére nincs intézmény. Az élet iskolája viszont időnként felér egy felsőfokú képzéssel.

Nem mindennapi feladatot adott Bölcske számára az 1996. június 21-i felhőszakadás, amelyhez hasonló nagyszágú csapadékokra községünk időszerű lakossága közül sem emlékeztek. Ekkor ugyanis rövid másfél óra alatt 140 mm csapadék hullott a településre. (Csak emlékeztetőül jegyzem meg, ezen a napon pusztított az ország több településén, mint például a Somogy megyei Sérsegszöllősen is az a borzalmas vihar, amely a lakóházak zömét ledöntötte. Erről akkor sokat hallottunk.) Az ottani katasztrófához képest a bölcskei lényegesen kisebb mértékű volt. Azonban a víz így is óriási gondokat okozott. Az akkori látvány bennem úgy maradt meg, mintha minden "vízszintes" lett volna. A helyenként 1-1,5 m-es víz elöntötte a lakóházak szuterénjeit, pincéit és víz volt mindenütt.

Annak ellenére, hogy a község csapadékvíz rendszere viszonylag rövid idő alatt elvezette a hatalmas mennyiségű vizet a Duna mellékágaiba, napokig dolgoztak a tűzoltók. Számos helyen láthatóvá vált a közművek nyomvonala.

Különös jelenséget tapasztalt a község azon lakossága, akik a Lomb utcában élnek. Ez az utca párhuzamos a magasparttal, és 20-40 m távolságban húzódik a 15-20 m magasságú partfal élétől, amely Dunaföldvártól húzódik Bölcskéig, érintve a település lakott területéből mintegy 1 km-es szakaszt.

Az esőzést követően 90 m-es szakaszon rogyás történt és az ott lakók a község vezetőivel együtt értetlenül álltak a helyszínen és keresték, hová tűnhetett a mintegy 1000 m³ föld. Szó szerint ott álltunk, ahol a part szakad. A kérdésre a Geológiai Szolgálat szakemberei adtak választ, megismertette a helybelieket a lösz tulajdonságaival. A válasz egyáltalán nem nyugtatta meg a lakosságot, hiszen veszélyben érezték magukat, illetve ingatlanjaikat, és veszélyben voltak továbbá a közművek: víz-, villany-, telefon- és gázhálózat, továbbá utak és járdák.

Az önkormányzat elsődleges feladatának tekintette a vészhelyzet megszüntetését és mindazt a lehetőséget kihasználta, amely a pályázat útján adódott. Jelentős önerőt vállalt részben pénzbenei hozzájárulással, részben saját építő brigádján keresztül ún. természetbeni munkával. Az időközben két szakaszban elkészült 130 m hosszú támfal megnyugtató megoldást hozott a vészhelyzetre.

Ezen túlmenően az ott lakók szinte sajátjukként kezelik a támfalat és még magára az esztétikai látványra is gondot fordítanak.

A partfalépítés az alapvető célját elérte. Megoldást jelentett továbbá bizonyos mértékben a helyi foglalkoztatásra, ezáltal a szociális gondokra, továbbá felkeltette a figyelmet közvetlen környezetünk eddig nem ismert veszélyforrásokra, valamint a szennyvízcsatorna szűkességére.

A támfalépítés közben volt egy sajátosan egyedi eset is községünkben. A szóban lévő partfalba korábban lakás céljára üregeket vájtak, amelyet ma is Fecskevárosnak ismerünk.

A partfal közvetlen lábánál a pincelakások elé lakóházak épültek 50-100 évvel ezelőtt.

Az egykori pincelakásokat ma tárolóként használták. Az említett esőzés itt is felgyorsította az omlásokat. Leszakadtak a pincék, partfalomlások voltak, több esetben a lakóházak falát is károsította. Voltak családok, akik csak a partfaltól távolabb eső szobákban mertek aludni. A lakók megoldást kerestek gondjaikra, azonban a költségbecslés esélyt sem adott a megvalósulásra.

A veszélyeztetett érték közel négyszeresébe került volna a védekezés, ezért egy pénzügyileg sokkal gazdaságosabb megoldás történt. A lakókat költöztettük el

és a házakat lebontottuk. Ennek szintén volt egy olyan erkölcsi súlya, amely akkor emberileg, érzelmileg egyaránt igen nehéz feladat elé állította az önkormányzati vezetőket, és az érintett lakosságot, akiknek a szülői háztól kellett ily módon megválni.

Az érintett lakók korábban írásban kértek megoldást gondjaikra. Jól ismerték a helyzetüket, mégis, amikor a kiköltözés ténye, mint egyetlen lehetséges megoldás ismertetésre került, az öt érintettből egy személy a hatások miatt rosszul lett és kórházba került, egy másik személyt pedig ugyan ilyen okok miatt a háziórvosa látott el és kezelte.

Az érintett személyekből először haragos lett, annak ellenére, hogy ami történt az nem ellenük, hanem értük volt. Örvendetes, hogy azóta már ők is így látják és ismét fogadják a köszönésemet. Az érzelmi oldalon kívül maga a műszaki megoldás is okozott időnként gondot. Közmuvekről való lekötés, azok szakaszolása, épületek bontása, tereprendezés stb. Szerencsére sokan segítettek a munkánkat. Talán még az Illetékhatóság is, ahol a ház vásárlásoknál illetékmentességet kértünk és kaptunk.

Befejezésképpen néhány sajátos önkormányzati esetről is szólok.

A pénzeket pályázat útján lehet elnyerni. A pályázati rendszereknek igen szigorú szabályai, feltételei vannak. Ez ugyancsak egy sajátos szakma. Ezért létrehoztunk egy 5 főből álló pályázatkészítő csoportot. A csoport valamennyi tagja felsőfokú végzettséggel rendelkezik, akik részben hivatali munkájuk mellett készítették a pályázati anyagokat nem is akármilyen eredménnyel. 1997-ben pl. a megpályázott összegek 44%-át megnyertük. Ehhez tudni kell, hogy már az is jó ered-

mény, ha 10-ből csak egy pályázat is sikeres.

A pályázataink csaknem fele sikeres volt az elmúlt évben is. A sok pályázathoz rengeteg saját erő kellett. Kérdezhetnék, hogyan bírja ezt el egy önkormányzati miniszros költségvetés. Ezek hosszútávon megtérülő befektetések, amelyek egyáltalán nem az elszegényedést okozzák. Ösztönzőként hat az új helyzetnek megfelelően a tenni akarás.

Számos pályázatnál elfogadott a saját erő úgymond természetbeni vállalása és ledolgozása. Erre igazán be rendezkedtünk és az önkormányzat saját építő brigádjával, kft-jével, közhasznú munka szervezésével, de még a jövedelempótlások foglalkoztatásával is egyre inkább elfogadott "alvállalkozók" lettünk.

A helyi szociális rendeletünk nagyon szigorú. Az életmód, (italozás, dohányzás) kizáró ok a segélyezésből, ugyanakkor a megalázó segély helyett tisztességes munkaszerződést tudunk ajánlani a rászorulóknak.

Megjegyzem, testületünk nagyon érzékeny a tragédiákra, amikor a segítség nem marad el. Aki viszont önhibájából, vagy azon kívül vált munkanélkülivé, az önkormányzatnál dolgozhat.

Talán ennek is köszönhető, hogy községünkben 6% alatti a munkanélküliség.

A szociális rendeletünk lényegét, amely szerint az éhezőnek nem halat kell adni, hanem meg kell tanítani, halászni, községünk lakossága elfogadta.

Végül szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik munkánkat segítettek mind szakmailag, mind emberileg. Teszem ezt egy Képviselőtestület és Hivatala nevében, ahol a problémákat feladatnak tekintjük, a vita helyett párbeszédet folytatunk és a magyarázkodás helyett a megoldást keressük.

A kivitelező szemével: Böleske, Lomb utca

Korcsmár István ügyvezető - Alisca Bau Mélyépítő Kft.

Az 1996. júniusi rendhagyóan nagy zápor hatására a Holt-Dunát kísérő magaspárt a Lomb utca mentén több helyütt leomlott. Az önkormányzat komplex beavatkozási tervet rendelt meg a Geoteszt Környezetgazdálkodási és Kultúrmérnöki Kft-től. A terv a partfal-stabilizációt részletes geotechnikai és hidrogeológiai vizsgálatokra támaszkodva, több önálló szakaszra bontva dolgozta ki. A kivitelezésre kft-nk kapott megbízást.

Bonyolította a helyzetet, hogy az évezredes felszínmozgások miatt a talaj- és rétegvizek több szintben feltorlódtak a partfal körömvonala mögött, így forrás is fakadt a löszfal különböző magasságú pontjain, ez pedig tovább fokozta az elvizesedést.

A stabilizáció lényege az alábbiak szerint foglalható össze:

- o az alsó talajvíz felszabadítása a nyomás alól, fúrt kavicscölöpökkel a körömvonalon lévő, részben konszolidálódott omladék lerézsűzése, egy lapos hajlású padka kialakítása;
- o az alsó padka megtámasztása gabionelemes száraz kőrakattal, mely geotextíliába csomagolt tömörített homokos kavicsalapra készült, így rugalmasan viselkedik;
- o a felső talajvíz kivezetésének biztosítása az omladék-

részbe beréselt szűrőzött kőbordákkal, 20 méterenként;

- o a felső, folyamatosan hátráló-omló partél lerézsűzése;
- o a teljes felület mechanikai és biológiai védelmének kialakítása FÜTEX fűmagkeverékes geotextília és gépi fonat kombinációjával.

A köröm-megtámasztó gabionfal építése közben az alaptest víztelenítését meg kellett oldani, illetve a kőbordák szivárgó vizét a gabionfalon át kellett vezetni.

Preventív (megelőző) jellegű beavatkozásként a stabilizációval egyidejűleg készült el a partfalat terhelő vízgyűjtő felszíni vízrendezése: a Lomb utca mentén övások épült, amelynek vizét a beépített vasbeton surrantó mőtárgy vezet be a Holt-Duna medrébe. A partfal-stabilizáció szükséges hossza mintegy 600 m, ebből 1996-98. között 125 m készült el, 1999-ben az országos partfalprogram keretében újabb 60-100 fm hosszán várható további beavatkozás. Sajnos, az ideai csapadékos tavaszi időjárás hatására több helyen ismét jelentős omlások történtek, tehát a stabilizációs munkát tovább kell folytatni.